

ERKLÆRING PÅ TRO OG LOVE

Offiserenes nølende løfter i 1940

Av Fredrik Skaubo

Vi er inne i en intens "opp-rustningsperiode" for dem som vil framstille den lite rosverdige innsats fra det "offisielle Norge" under siste krig som et helteepos. Samtidig benytter man anledningen til å pådytte den "gale siden" nye og forlengst avkreftede ugjerninger og gemene motiver.

Det er bemerkelsesverdige at kritikken mot Londonfolkene var overveldende i de første

årene etter okkupasjonens opphør. Regjeringen unngikk med nød og neppe riksrett, og undersøkelseskomisjonens konklusjoner var på mange felter knusende. Debattene i media var harde, og "londonerne" fikk bare med de største anstrengelser mobilisert sitt forsvaret. Hadde de utvist den samme kraft før okkupasjonen, ville vår historie vært en annen.

I anledning av 50 års feiringen (!) av de norske offiserers

Ehrenwörtliche Erklärung

Ich geb. am

(Name, Dienstgrad)
Wohnung: Beruf:

erkläre hiermit ehrenwörtlich und an Eidstatt, dass ich mich am 1940 freiwillig aus meiner bisherigen militärischen Stellung zurückziehe und während der Dauer der Besetzung Norwegens keinerlei kriegerische oder feindselige Handlung, in gegen das Deutsche Reich, die Deutsche Wehrmacht oder deutsche Staatsangehörige begehen werde. Ich bin mir bewusst, dass ein Bruch dieser Erklärung strengste Bestrafung nach den deutschen Kriegsgesetzen zur Folge hat. Ich habe mit meinem gesamten Besitz und Vermögen für die Einhaltung dieser meiner ehrenwörtlichen Erklärung

(Unterschrift)

Erklæring på tro og love

Navn: født den,

Bopæl: Yrke,

På tro og love erklærer jeg, at jeg den 1940 frivillig trekker meg tilbake fra den militære stilling jeg nu innehar, og så lenge Norge er besatt å avholde meg fra å utføre nogen som helst fiendtlig eller krigersk handling mot Tyskland, den tyske krigsmakt eller mot tyske statsborgere. Jeg er innforstått med at løftebrudd medfører den strengeste straff etter tysk krigsrett. Jeg hefter med min ærdens og formue for denne min erklæring på tro og love.

..... den 1940.

(Underskrift)

arrestasjon og beklagelige transport til fangenskap i Tyskland, skriver Eyvind Grundt bl.a. i Aftenposten 16/8-93: "Arrestasjonen hadde nok sin bakgrunn i tyskernes mistanke om at norske offiserer var aktive i motstandsbevegelsen.

Wehrmacht påsto imidlertid at offiserene hadde brutt et løfte om ikke mer å rette våpen mot tyske soldater. Et slikt løfte hadde norske offiserer aldri gitt!"

Dette er en av de mange tilsløringer som med eller mot bedre vitende er servert av de nevnte myndigheters støtte-tropper.

I kapulasjonsavtalen fra 11. juni 1940 binder den norske regjering Norge til ikke å gripe til våpen mot Tyskland og dets forbundene under den pågå-

ende krig. Det er en avtale som via kommanderende general Otto Ruge nådde London 6. juni 1940 og er signert sett av Nygaardsvold, Ljungberg og Koht. Denne avtale er selvfølgelig yrkesmilitære bundet av, men i tillegg måtte offiserene skriftelig avgi løfte (ed) om å avstå fra å løfte våpen mot Tyskland eller gå i fangenskap. Om dette skriver general Ruge i sin erindringsbok "Felttoget" side 199:

"For meg stiller saken seg slik: når nu storparten av hærens offiserer sørpå hadde latt sig overtale til å skrive under litt ubetensomt efter min mening - så måtte jeg søke å finne en ordning slik at det ikke ble noen splittelse innen offiser-korpset: enten måtte alle skrive

(Forts. side 7)

Erklæring på tro og ...

(Forts. fra side 1)

under eller ingen. Jeg bad derfor den tyske overkommando om å få saken utsatt slik at Høyesterett kunne få gi en betenkning om hvorvidt det var overensstemmende med offiserenes tjenesteplikt å skrive under en slik erklæring. Denne Høyesteretts betenkning ville så bli bindende for samtlige offiserer uansett om de allerede hadde skrevet under eller ikke. Den tyske overkommando nektet meg å forelegge saken for Høyesterett. Mitt inntrykk var at den ikke ønsket noen slags fortolkning om hva underskriften på erklæringen innebar. Og samtidig som overkommandoen avsto dette, foranlediget den at formannen i den norske fagkomite, advokat Hjort,

sendte meg sin private fortolkning av hva erklæringen innebar. Her hevdet han blant annet at det å skrive under ikke stred mot offiserenes tjenesteplikt.

Slik som situasjonen var, fant jeg det mest hensiktsmessig at samtlige offiserer nu underskrev erklæringen på basis av advokat Hjorts fortolkning, som jo innebar at erklæringen hverken opphevet eller begrenset offiserenes tjenesteplikt overfor den lovlige regjering. Jeg kalte sammen alle de offiserer jeg kunne få tak i, og forklarte dem saken. Offiserene bad om å få en skriftlig oppfordring fra meg slik at de var moralsk dekket både overfor sin egen samvittighet og overfor den offentlige mening, og et slikt brev lot jeg hver

enkelt få. Det samme brev lot jeg også de tre offiserer sydpå få som hadde nektet å underskrive før de hadde fått min bestemmelse. De tre offiserer var major Helsset, kaptein Rognes og rittmester Christophersen, som ventet på meg i fangeleiren på Grini. Den tyske overkommandos representant hos meg innkasserte alle erklæringene uten å bry sig om hvordan vi fortolket dem. Hovedsaken var nok å kunne reklamere med at samtlige offiserer hadde skrevet under et eller annet."(!)

Dette er jo ikke helt det samme som Eyvind Grundt nokså bastant hevder. Denne korreksjon er ingen forkleielse for våre offiserer som var under sterk og ulovlig press fra London under krigen.

Folk of Land
1994 nr. 9.

107631